

ombudsman

veřejný ochránce práv

Sp. zn. 7/2021/NZ/ŠJ
Č. j. KVOP-8464/2022
Datum 2. února 2022

Vážený pan
Mgr. Vítězslav Schrek, MBA
hejtman
Krajský úřad Kraje Vysočina
Žižkova 1882/57
586 01 Jihlava

Vážený pane hejtmane,

využívám svého sankčního oprávnění¹ vůči **Dětskému domovu Hrotovice**, Sokolská 362, 675 55 Hrotovice (dále také „dětský domov“), a jakožto jeho zřizovatele Vás informuji o tom, že **v dětském domově dochází ke špatnému zacházení s umístěnými dětmi.**

K těmto závěrům jsem dospěla na základě dvou systematických návštěv² dětského domova, které mnou pověřeni zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kanceláře“) provedli ve dnech 8. dubna a 22.–23. listopadu 2021.

Zařízení se prezentuje jako dětský domov rodinného typu. Tomu odpovídá jeho kapacita a prostředí, avšak nikoli systém práce nastolený a vymáhaný současnou ředitelkou. Život v domově je rámován velice pevnou strukturou, která odpovídá spíše zařízení výchovného typu, určeného pro děti se závažnými poruchami chování. Z charakteru a podstaty zařízení typu dětského domova by v jeho fungování měla převažovat práce založená na bezpečném a nepodmiňujícím vztahu dospělých k dětem s maximální snahou nahradit jim rodinné prostředí. Život v dětském domově je ovšem postaven na represii a je rámován striktním důrazem na velké množství nadbytečných pravidel, která v některých případech dokonce porušují práva umístěných dětí. Dodržování těchto pravidel je ve vztahu k dětem i k personálu nepřiměřeným způsobem kontrolováno a vymáháno. K tomuto účelu slouží i nadbytečný hodnoticí systém chování dětí, jehož bodovou povahu ředitelka zařízení popírá. V důsledku vedením takto nastaveného systému je atmosféra v zařízení velice špatná, a to jak mezi dětmi, tak i mezi personálem. To se následně projevuje jejich nespokojeností a frustrací, jež se zrcadlí v psychické nepohodě, útěcích dětí a fluktuaci pedagogického personálu.

Vedle toho jsem zjistila, že zařízením proklamovaná psychologická péče je dětem poskytována výhradně prostřednictvím metody „Barvy života“, a to i přesto, že ředitelka v roce 2013 v návaznosti na tehdejší systematickou návštěvu uznala negativní stanoviska části odborné veřejnosti k užívání této metody,³ na které ji zřizovatel i tehdejší veřejný

1 Viz § 21a odst. 4 ve spojení s § 20 odst. 2 písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném ochránci práv“).

2 Viz § 1 odst. 3 a 4 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv.

3 Unie psychologických asociací ČR. *UPA ČR a Color association, o. p. s.* Dostupné z <http://upacr.cz/dokumenty/upa-cr-a-color-association-o-p-s/>.

ochránce práv upozornil, a přislíbila, že od užívání metody bezodkladně upustí.⁴ Užívání částí odborné veřejnosti zpochybňované metody navíc dětský domov dle mého názoru financuje nadačními prostředky v rozporu s účelem příslušného nadačního projektu. Ačkoli je totiž projekt určen pro psychologickou pomoc dětem z dětského domova, je jím financována činnost osoby bez psychologického vzdělání. Jsem toho názoru, že základ psychologické péče by měl, zvláště u tak zranitelné skupiny, jako jsou děti v dětském domově, spočívat především v odborně nerozporovaných a ověřených metodách, aplikovaných osobou s náležitým vzděláním.

Po první systematické návštěvě jsem praxi zařízení hodnotila jako **špatnou a z pohledu špatného zacházení velice rizikovou, v jejímž rámci dochází k porušování práv umístěných dětí**. Vedení zařízení jsem žádala, aby bezodkladně přijalo opatření k odstranění nežádoucího stavu. Za účelem ověření, zda v dětském domově došlo k nápravě, jsem se zhruba osmiměsíčním odstupem rozhodla o provedení druhé systematické návštěvy. V jejím průběhu zaměstnanci Kanceláře zjistili, že k nápravě v mnoha případech nedošlo a navíc **narazili na řadu nových značně závažných skutečností**.

Na základě uvedených skutečností jsem byla nucena **konstatovat špatné zacházení s umístěnými dětmi**. To dále spatřuji například v tom, že:

- zařízení narušuje soukromí dětí prostřednictvím nezákonných prohlídek jejich osobních věcí;
- dětem jsou udělována nezákonná opatření ve výchově (např. uklízení chodníků v okolí dětského domova, vytírání kuchyně, úklid koupelny);
- zařízení bez řádných důvodů nezákonně omezuje kontakt dětí s jejich rodinami a blízkými v podobě víkendových pobytů mimo zařízení (tzv. dovolenek);
- mezi dětmi a ředitelkou dochází k incidentům, které negativně ovlivňují jejich psychické zdraví a poznamenávají jejich důstojnost;
- denní režim zařízení nerespektuje potřeby dětí, děti nemohou aktivně participovat na jeho podobě, prováděné činnosti a četnost jejich opakování neodpovídá životu v běžné domácnosti;
- děti nemohou svobodně rozhodovat o svém vlastním vzhledu a způsobu oblékání;
- děti mají naprosto minimální možnost individualizovat prostředí, ve kterém žijí.

Veškerá zjištění jsou podložena konkrétními poznatky, které pověření zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv získali prostřednictvím samostatných rozhovorů s dětmi a personálem, prohlídkou zařízení, dokumentace a pozorováním. Mé závěry jsou obsahem zpráv ze systematických návštěv, které Vám zasílám v příloze tohoto dopisu. Pro úplnost Vám také zasílám navazující komunikaci s ředitelkou dětského domova. Z ní jsem nenabyla

4 Přípis ředitelky DD Hrotovice adresovaný veřejnému ochránci práv ze dne 18. 6. 2013, č. j. DDHr/404/2013, sp. zn. DDHr/091/2013/03, a přípis ředitele KÚ Kraje Vysočina adresovaný veřejnému ochránci práv ze dne 17. 6. 2013, č. j. KUJI 41584/2013, které jsou přílohou tohoto dopisu.

přesvědčení, že opatření, která ředitelka přijala nebo přislíbila přijmout, dostatečně změní mnou kritizovanou situaci v zařízení.

Vážený pane hejtmane, vzhledem k závažnosti zjištění Vás **žádám o osobní setkání**. Jeho účelem by mělo být prodiskutování možných opatření, která Kraj Vysočina, jakožto zřizovatel, může přijmout k odstranění nežádoucího stavu panujícího v dětském domově a zamezit špatnému zacházení s umístěnými dětmi a porušováním jejich práv.

O mých zjištěních informuji⁵ také Okresní státní zastupitelství v Třebíči,⁶ Diagnostický ústav v Brně⁷ a Českou školní inspekci.

S přátelským pozdravem

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Přílohy

- (1) Zpráva ze systematické návštěvy provedené dne 8. dubna 2021, sp. zn. NZ/7/2021/ŠJ.
- (2) Vyjádření ředitelky dětského domova ze dne 25. srpna 2021.
- (3) Vyrozumění adresované ředitelce dětského domova ze dne 29. října 2021.
- (4) Zpráva z následné systematické návštěvy provedené ve dnech 22.–23. listopadu 2021, sp. zn. NZ/42/2021/ŠJ.
- (5) Vyjádření ředitelky dětského domova ze dne 20. ledna 2022.
- (6) Vyrozumění adresované ředitelce dětského domova ze dne 2. února 2022.
- (7) Přípis ředitelky DD Hrotovice adresovaný veřejnému ochránci práv ze dne 18. června 2013, č. j. DDHr/404/2013, sp. zn. DDHr/091/2013/03.
- (8) Přípis ředitele KÚ Kraje Vysočina adresovaný veřejnému ochránci práv ze dne 17. června 2013, č. j. KUJI 41584/2013.

5 Viz § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv.

6 Příslušné dozorové státní zastupitelství ve smyslu § 39 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ústavní a ochranné výchově“).

7 Příslušný metodický a koordinační diagnostický ústav ve smyslu § 5 odst. 2 písm. f) a § 8 odst. 2) zákona o ústavní a ochranné výchově ve spojení s § 14 odst. 7 vyhlášky č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.